

nan kurultay oğlu Gâzân'ı değil kardeşi Geyhatu'yu tercih etti. Geyhatu şehzadelğinde Anadolu'daki Moğol idaresinin başında bulunuyordu. Argun Han, Geyhatu'dan önce bu görevi yürüten ve adaletiyle tanınan Samagar Noyan'ı bu görevden alarak yerine kardeşi Geyhatu'yu getirmişti.

Argun Han'ın ölüm haberini Antalya'da bulunduğu sırada öğrenen Geyhatu, Konya yoluyla Azerbaycan'a dönerken Ahlat yakınlarında hükümdarlığını ilân etti (23 Receb 690/22 Temmuz 1291). Geyhatu, Şiktur Noyan'ı nâib tayin ederek yanında kayınbabası Ak Boğa ve diğer noyanlar olduğu halde Türkmenler'i te'dib maksadıyla Anadolu'ya geri döndü. Başta Karamanoğulları olmak üzere Orta ve Batı Anadolu ile uç bölgelerinde kontrolü ele geçiren Türkmen beyleri Anadolu'daki ilhanlı varlığı için tehlike teşkil ediyorlardı. Geyhatu bu sefer esnasında yaptığı yağma ve kıyımlarla etrafa dehşet saçtı. Lârende acımasızca yağma edildi, Denizli ve Menteşe toprakları da aynı şekilde yağmalandı. Denizli uzun süren bir kuşatmadan sonra 23 Aralık 1291'de ele geçirildi. İlhanlı ordusu pek çok esirle Konya'ya döndü (Şubat 1292). Geyhatu'yu Konya'yı yağmalamaktan Ahî Ahmed Şah'ın vazgeçirdiği söylenmektedir. Bu sırada Kastamonu ve yöresine hâkim olan Çobanoğulları'ndan Muzafferüddin Yavlak Arslan, İlhanlılar'a karşı başlattığı mücadelede Anadolu Selçuklu şehzadelerinden Rükneddin Kılıcarslan'ı da yanına almıştı. Fakat İlhanlılar'a karşı ortak hareket edemeyen Türkmenler'in başarısı kısmî olmaktan öteye gidememiştir. Geyhatu, kumandanlarından Hıtaılı Taştımur'u Anadolu'da bırakarak Azerbaycan'a döndü ve Aladağ'da törenle tahta çıktı, şerefine büyük ziyafetler tertip edildi (29 Mayıs 1292).

Geyhatu devrinde de İlhanlı-Memlûk mücadelesi devam etti. Geyhatu, Memlûk Sultanı el-Melikü'l-Eşref Halîl b. Kalavun'a bir mektup göndererek Halep şehrinin kendisine verilmesini, aksi halde Suriye üzerine bir sefer düzenleyeceğini bildirdi. Buna karşılık el-Melikü'l-Eşref de ondan Bağdat'ı istedi. Taraflar savaş hazırlıklarına başlamışken el-Melikü'l-Eşref'in 1293'te ölümü üzerine bu savaş gerçekleşmedi.

Dirayetsiz ve müsrif bir hükümdar olan Geyhatu döneminde bilhassa Anadolu halkı büyük sıkıntılar çekmiştir. Kendisi zalim karakterli olmamasına rağmen

israf sebebiyle ihtiyaç duyulan parayı temin için İlhanlı memurları halka zulmetmişlerdir. Argun Han döneminde Mısır Memlûk devletiyle yapılan savaş ve ülkede salgın hale gelen bir hayvan hastalığı (yut) yüzünden devletin malî durumu iyice bozulmuştu. Malî sıkıntılara çare arayan veziri Sadr-ı Cihân-ı Zencânî (Sadreddin Ahmed b. Abdürrezzâk el-Hâlidî), Çin'den gelen İzzeddin Muhammed b. Muzaffer b. Amîd'in orada olduğu gibi kâğıt para basımıyla ilgili tavsiyesini Geyhatu'ya arz ederek onu ikna etti. Bunun üzerine Geyhatu, Çin elçisi Puladçingsang'ı çağırıp onunla da görüştükten sonra Çince "çav" (ts'au) denilen kâğıt paranın basılmasını ve bu maksatla çavhanelerin kurulmasını emretti. Başlangıçta "çav-ı mübarek" denilen bu para 693'te (1294) Tebriz'de basıldı. Piyasadaki altın ve gümüş paralar çavlarla değiştirilmek üzere toplatıldı. Ancak bu uygulama iç ve dış ticaretin durmasına, halkın ve tüccarların itirazlarına sebep oldu. Ticarî hayattaki olumsuz etkileri yüzünden son zamanlarda "çav-ı nâ-mübârek" adı verilen bu kâğıt paradan birkaç ay sonra vazgeçildi.

Bu kararsız tutumu yanında Geyhatu hânedan üyelerine karşı da son derece haksız davranışlarda bulunmuştur. Yeğeni ve Horasan Valisi Gâzân'ın kendisini ziyaret etmesine izin vermediği gibi şehzade Baydu'ya da haksız yere hakaret etmiştir. Hükümdarın bu uygulamalarından faydalanan şehzade Baydu, sivil ve askerî erkânın desteğini aldıktan sonra Tebriz üzerine yürüdü ve Hemedan civarında yapılan savaşta Emîr Tuğaçar'ın kendi tarafına geçmesi üzerine Geyhatu yenilerek Mugan'a kaçtı (3 Cemâziyelevvel 694/21 Mart 1295), fakat yakalanarak 6 Cemâziyelevvel 694 (24 Mart 1295) tarihinde idam edildi. İlhanlı tahtına geçen Baydu da kendisinden bekleneni veremediğinden aynı yıl içinde, Horasan valisi olan şehzade Gâzân veziri Nevruz'un da yardımıyla Baydu'yu yenerek İlhanlı tahtına geçti.

Geyhatu tecrübeli devlet adamlarının kendisinden uzaklaşmasına sebep olmuştu. Baydu'nun yanında Tuğaçar, Konukbal, Gâzân'ın yanında Nevruz gibi devlet adamları bulunduğu halde onun yanında halkın nefretini kazanmış olan Sadr-ı Cihân gibi idareciler vardı.

Geyhatu Budist olmasına rağmen ağabeyi Argun'un aksine müslümanlara karşı müsamahakâr davrandı; bilhassa âlim ve şeyhlere karşı saygılı ve cömertti. Bunda

müslüman olan karısının da etkili olduğu bilinmektedir. İmar faaliyetleri arasında özellikle Tebriz ve Karabağ'da yaptırmış olduğu saraylar zikredilebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ebû'l-Ferec, *Târih*, II, 497; Reşidüddin, *Cami'u't-tevârih* (nşr. K. Jahn), Prague 1940, s. 18, 115-122; Aksarayî, *Müsâmeretü'l-ağbâr*, s. 239; Vassâf, *Târih*, Bombay 1853, s. 162-166; Makrîzî, *Kitâbü's-Sülûk* (Ziyâde), I/3, s. 786; *Târih-i Âl-i Selçuk* (nşr. F. Nafiz Uzluk), Ankara 1952, s. 78-82, 90; Browne, *LHP*, III, 37-39; *Düvel-i İslâmiyye*, s. 303-305; Zeki Velidi Togan, *Umumi Türk Tarihine Giriş*, İstanbul 1946, s. 218-219; Spuler, *İran Moğolları*, s. 99-103; a.m.f., "Gaykhâtü", *EI*² (Ing.), II, 982; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, İstanbul 1971, s. 614-616; Cl. Cahen, *Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler* (trc. Yıldız Moran), İstanbul 1979, s. 288, 290-292, 316, 326, 328; Abdüsselâm Abdülâzîz Fehmî, *Târîhu'd-devleti'l-Moğûliyye ft İran*, Kahire 1981, s. 182-186; Abbâs İkbâl, *Târîhu İran* (trc. Muhammed Alâeddin Mansûr), Kahire 1410/1990, s. 454-455; K. Jahn, "İran'da Kâğıt Para" (trc. Mehmet Altay Köymen), *TTK Belleten*, VI/23-24 (1942), s. 270-305; Faruk Sümer, "Anadolu'da Moğollar", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, Ankara 1969, s. 62-64; Tahsin Yazıcı, "Çav", *DİA*, VIII, 235.

ABDULKADİR YUVALI

GEYİKLİ BABA

Rum abdalı zümresine
ve Vefâiyye tarikatına mensup
bir Türkmen şeyhi.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu yansıtan dönemin menkıbevî tarihinin önde gelen simalarından ve bu tarihin kahramanlarından gazi-derviş tipinin en iyi temsilcilerinden biridir. Geyikli Baba, bu tipin en az kendisi kadar önemli, hatta Bektaşiliğin kuruluşunda oynadığı rol bakımından belki daha mühim olan çağdaşı Abdal Müsâ ile birlikte Osmanlı kaynaklarında en fazla iz bırakmış şahsiyeti olduğu gibi, Türkiye'nin dinî-içtimâî tarihinin erken döneminin de en dikkat çekici simalarından biridir. Bu tarihin mühim bir meselesini teşkil eden Kallenderiyye-Vefâilik-Babailik-Rum abdalı-Bektaşilik bağlantısını şahsında en iyi temsil eden Geyikli Baba hakkındaki kaynakları başlıca üç gruba ayırıp ona göre değerlendirmek gerekir. Bunların ilki *Nefehâtü'l-üns Tercümesi*, anonim *Tevârih-i Âl-i Osmân*, *Âşıkpâşazâde Târîhi* ve Neşrî'nin *Cihannümâ*'sından ibaret olup XV. yüzyıla aittir. İkinci gruptakiler XVI. yüzyılda kaleme alınan eş-Şekâ'îku'n-nu'mâniyye, Nişancı Meh-

med Paşa'nın *Târîh-i Künhü'l-ahbâr, el-'Aylemü'z-zâhir ve Tâcü't-tevârîh*'ten oluşur. Üçüncü grubu meydana getiren Evliyâ Çelebi'nin *Seyahatnâme*'si ile *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân* ise XVII. yüzyıla aittir.

Geyikli Baba'ya dair bazı menkıbeleri ihtiva eden bu kaynakların hiçbirinin onun yaşadığı dönemde yazılmış değildir. Bunlardan XV. yüzyıla ait olanlar, o devirden kendi zamanlarına kadar gelen sözlü gelenekteki menkıbeleri yansıtır. XVI. yüzyıldakiler, muhtemelen bazı başka nakillerden de faydalanmış olmakla beraber genellikle XV. yüzyıldakilere dayanır. XVII. yüzyıldakiler ise daha çok bu eski kaynaklara geçmemiş mahallî rivayetleri kaydetmişlerdir. Sistemli bir tahlile tâbi tutulduklarında bu üç grup kaynaktaki rivayetlerin, Geyikli Baba'nın erken Osmanlı döneminin bir gazi-dervişi olarak tarihî şahsiyetini, Osmanlı yönetimiyle ilişkilerini ve mistik hüviyetini belli bir ölçüde aydınlatacak nitelikte olmak üzere yine başlıca üç grupta toplandıkları görülür.

Türk velîleri için sık kullanılan bir motif yansıtan menkıbeye göre, Geyikli Baba dağlarda bir geyiğe binip geyiklerle dolaştığı veya geyiklerle ünsiyet edip aralarında yaşadığı için bu şekilde adlandırılmıştır (Âşıkpaşazâde, s. 46; Mecdî, s. 31). Geyikli Baba onun adı değil lakabıdır. Fakat bu lakap kendisine geyiklere binip gezmesi veya onlarla birlikte yaşamış olmasından çok, sırtını bir hayvan postuyla örten Kalenderiyye'ye mensup diğer meczup dervişler gibi muhtemelen geyik postuyla dolaştığı için verilmiş olmalıdır. Asıl adının Hasan olması gerektiği Yûnus Emre'ye ait bir manzumeden anlaşılmaktadır (*Yunus Emre Divanı*, s. 299). Bursalı İsmâil Belîğ ise onun adını Ulvî Baba olarak kaydeder (*Güldeste*, s. 220-222). Çağdaşı olan Yûnus Emre'nin verdiği isim daha doğru kabul edilmelidir.

Rivayete göre Geyikli Baba Orhan Bey zamanında Anadolu'ya Hoy'dan (Azerbaycan) gelmiş bir derviş olup müridleriyle beraber İnegöl yakınlarına yerleşmiştir (Âşıkpaşazâde, s. 46-47; *Tevârîh-i Âl-i Osmân*, vr. 42^b-43^a; Neşrî, I, 47; Lâmiî, s. 690). Menkıbeler onun, tıpkı kendisi gibi geyiklere binmiş müridleri eşliğinde Bursa'nın fethine katıldığını nakleder (Küçük Nişancı Mehmed Paşa, s. 104; Cenâbî Mustafa Efendi, vr. 557^a; Mecdî, s. 31; Âlî, V, 62; Hoca Sâdeddin, II, 403). Kaynaklarda anlatılan diğer menkıbeler Ge-

yikli Baba'nın başka fetih hareketlerine de katıldığına işaret ediyor (meselâ bk. Belîğ, s. 220). Onun katıldığı bu fetihlerden arşiv kayıtlarına geçmiş biri de Kızılkilise denilen yerin fethidir (Hilmi Ziyâ, sy. 13-14 [1340], s. 447). Bu fetih menkıbeleri sebebiyle J. von Hammer, Geyikli Baba'yı hristiyanların Saint Georges'u ile efsanevî kahraman Roland'a benzetir (*HEO*, I, 154).

İkinci gruptaki rivayetler ise Geyikli Baba'nın Orhan Gazi ve onun yakınındaki bazı devlet adamları ile olan sıkı ilişkisini ortaya koymaktadır. Geyikli Baba, Osmanlı hükümdarına yakınlığıyla tanınan Turgut Alp ile çok samimi görüşmektedir; hatta bu zat şeyhin müridi olmuştur. Turgut Alp Orhan Gazi'ye kendisinden bahsetmiş, menkıbelerini dinleyen hükümdar onu görmek üzere huzuruna davet ettiğinde Geyikli Baba önce bu davete itibar etmemiştir. Ancak ısrarı üzerine Orhan Gazi ile görüşmeye râzı olmuş, bu görüşmeden memnun kalan hükümdar kendisine İnegöl bölgesini bağışlamak istemiş, fakat Geyikli Baba yalnızca dervişleri için inşa edeceği bir zâviye yerinden fazlasını kabul etmemiştir (*Tevârîh-i Âl-i Osmân*, vr. 42^b-43^a; Âşıkpaşazâde, s. 46-47; Neşrî, I, 47; Lâmiî, s. 691; Cenâbî Mustafa Efendi, vr. 558^b; Mecdî, s. 33). Yine bir gün sırtında bir çınar (veya kavak) fidanı ile Orhan Gazi'nin ikametgâhının önüne gelmiş ve uzun ömrü temsil eden bu fidanı bahçeye dikerek uzaklaşıp gitmiştir. Bu menkıbeyi nakleden kaynaklar, Geyikli Baba'nın bununla Osmanlı Devleti'nin kutsiyetine ve uzun ömürlü olacağına işaret etmek istediğini belirtirler. Bu rivayetler Geyikli Baba'nın siyasî iktidar çevreleriyle sıkı bağlantısını göstermesi bakımından önemlidir.

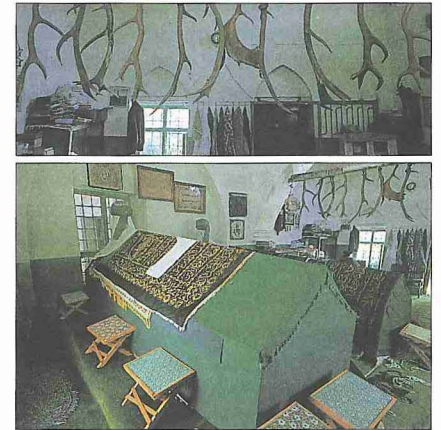
Geyikli Baba'nın tasavvufî şahsiyetiyle ilgili rivayetlere gelince, bunlar her şeyden önce yukarıda işaret edilen Kalenderiyye-Vefâiyye-Babaîlik-Rum Abdalları bağlantısını ortaya çıkarmak bakımından ehemmiyet taşır. Bunlardan, Geyikli Baba'nın Osmanlı kaynaklarında zikredilen ve çağdaşı olan bütün öteki Rum abdalları gibi meczup karakterli bir Türkmen şeyhi olduğu anlaşılmaktadır. Orhan Gazi ile karşılaşması sırasında hükümdarın kendisine kim olduğunu sorması üzerine verdiği rivayet olunan cevap çok önemlidir. "Baba İlyas müridiyim, Seyyid Ebû'l-Vefâ tarikindenim" şeklindeki bu cevap (meselâ bk. Âşıkpaşazâde, s. 46; Mecdî, s. 31), XIV. yüzyılda

Rum abdalları diye anılan bu gazi-derişlerin önemli bir çoğunluğunun, Tâcülârifin Seyyid Ebû'l-Vefâ el-Bağdâdî'nin tarikatı olan Vefâiyye'ye ve aynı zamanda Babaî hareketine mensup olduklarını gösterir.

Kaynaklardan, Vefâiyye tarikatına mensup bu şeyhin kendine bağlı kalabalık bir müridler topluluğuna sahip bulunduğu anlaşılmaktadır. Bazı kaynak ve arşiv belgelerinde bunlar "Geyikli cemaati" (Geyikli Baba Sultan cemaati) ve "Geyikli Baba dervişleri" adıyla zikredilmektedir. XV. yüzyılda yazılmış *Velâyetnâme-i Hacım Sultan* bu cemaate Germiyan bölgesinde de rastlandığını haber vermektedir (Tschudi, s. 69). Ömer Lütfi Barkan, Geyikli Baba dervişlerinin Konya yöresindeki bazı aşiretler arasında bulunduğunu kaydeder (VD, II [1942], s. 290); Cevdet Türkay ise aynı zümreye Erzurum, Sivas, Malatya, Adana, Biga, Bursa ve İnegöl gibi birbirinden hayli uzak bölgelerde "Geyikli Baba Sultan cemaati" adıyla rastlandığını belirtir (*Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar*, s. 373-374). Özellikle Biga, Bursa ve İnegöl bölgelerinin Geyikli Baba'nın bizzat hayatta iken faaliyet alanları olması dikkat çekmektedir.

Geyikli Baba'nın türbesi, Bursa'nın Gürsu ilçesine bağlı Babasultan köyündeki külliye içindedir. Türbenin yanındaki caminin avlusunda bulunan ulu çınarın Bursa'daki sarayın kapısında mevcut çınarlarla aynı zamanda dikildiğine inanılır. Her sene bu köyde düzenlenen ihtifalle Geyikli Baba'nın hâtırası yaşatılmaktadır.

Geyikli Baba'nın Babasultan köyünde bulunan türbesindeki sandukası ile geyik boynuzları - Kestel / Bursa

BİBLİYOGRAFYA :

Yunus Emre Divanı (nşr. Abdülbâki Gölpınarlı), İstanbul 1943, s. 299; *Tevârîh-i Âl-i Osmân*, İÜ Ktp., TY, nr. 2438, vr. 42^b-43^a; *Âşıkpaşazâde, Târih*, s. 46-47; Neşrî, *Cihannümâ* (Taeschner), I, 47; Lâmiî, *Nefehât Tercümesi*, s. 690-691; Küçük Nişancı Mehmed Paşa, *Târih*, İstanbul 1290, s. 104; Cenâbî Mustafa Efendi, *el-'Aylemü'z-zâhir*, Süleymaniye Ktp., Aya-sofya, nr. 3033, vr. 557^a, 558^b; Mecdî, *Sakâik Tercümesi*, İstanbul 1269, s. 31, 33; Âlî, *Kün-hû'l-ahbâr*, İstanbul 1285, V, 62; Hoca Sâdeddin, *Tâcü't-tevârîh*, II, 403; Evliya Çelebi, *Se-yahatnâme*, II, 39; Belîğ, *Güldeste*, s. 220-222; Hammer, *HEO*, I, 154; R. Tschudi, *Das Vilâjet-nâme des Hâdschim Sultan*, Berlin 1914, s. 69; F. W. Hasluck, *Bektaşlık Tedkikleri* (trc. Râgıb Hülûsî), İstanbul 1928, s. 12; Abdülbâki Gölpınarlı, *Yunus Emre ve Tasavvuf*, İstanbul 1961, s. 11-15; Köprülü, *İlk Mutasavvıflar*, Ankara 1966, s. 38, 177, 217; Cevdet Türkay, *Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar*, İstanbul 1979, s. 373-374; A. Yaşar Ocak, *La révolte de Baba Resul*, Ankara 1989, s. 118-121; a.m.f., *Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Süflilik: Kalenderîler (XIV-XVII. Yüzyıllar)*, Ankara 1992, s. 89-91; Mustafa Kara, *Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler*, Bursa 1993, II, 36-40; Hilmi Ziya [Ülken], "Anadolu Tarihinde Dinî Rûhiyât Müşahedeleri", *Mıhrab*, sy. 13-14, İstanbul 1340, s. 444-448; Ömer L. Barkan, "İstila Devrinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler", *VD*, II (1942), s. 290; Markus Köhbach, "Vom Asketen zum Glaubenskämpfer: Geyikli Baba", *Osm.Ar.*, III (1982), s. 45-51.

AHMET YAŞAR OCAK

GEYİKLİ BABA KÜLLİYESİ

Bursa'da Orhan Gazi tarafından
Geyikli Baba için yaptırılan külliye.

Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemi-ne ait küçük kapsamlı tarikat külliyele-rinden olan ve cami, tekke, türbe ve ha-mamdan meydana gelen külliye, Bursa'nın Gürsu ilçesine bağlı Babasultan kö-yündedir. Dönemin tapu defterlerinde "Geyikli Baba karyesi" olarak anılan bu köy Bursa'nın 40 km. kadar doğusunda, Bursa-İnegöl yolunun sağında (güneyin-de) Uludağ'ın eteklerinde, korularla kaplı, ulu çınarların gölgelendirdiği, havası ve suyunun güzelliğiyle dikkati çeken mü-tena bir çevrede bulunmaktadır.

Geyikli Baba ve onun adını taşıyan kül-liye hakkında bilgi veren *Âşıkpaşazâde Târihi*, eş-Şekâ'îku'n-nu'mâniyye ve Neşrî'nin *Cihannümâ'sı* gibi Osmanlı kaynaklarında bu yapı topluluğunun, der-vişleriyle Bursa'nın fethine (1326) katı-lan Geyikli Baba için fetihten sonra Or-han Gazi tarafından inşa ettirildiği be-lirtilmektedir. *Âşıkpaşazâde*'nin naklet-tiği rivayetten, külliye yerinin seçiminde Geyikli Baba'nın tercihinin etkisi olduğu

anlaşılmaktadır. Diğer taraftan yapıla-rın çevresinde teşhis edilen Bizans dö-nemine ait mimari unsurlar (sütun baş-lığı, korkuluk levhası parçaları, arslan ba-şı biçiminde çörten vb.), aynı yerde daha önce manastır türünden bir Bizans dinî tesisinin bulunduğunu düşündürmekte, Osmanlı iskân politikasında, yeni fethedi-len topraklardaki birtakım dinî merkez-lerin fetih ve kolonizasyon faaliyetlerine katılan tarikat ehlinin kullanımına veril-mek suretiyle "şenlendirilmesi" geleneği de bu ihtimali güçlendirmektedir.

Ekrem Hakkı Ayverdi'nin naklettiği tapu defteri kayıtlarında söz konusu ku-ruluş "Vakf-ı Zâviye-i Geyikli Baba" ola-rak geçmekte, külliye'nin gelir kaynak-ları arasında civardaki bahçelerin kes-tane ve ceviz ağaçları, külliye'nin bünye-sindeki hamam, aynı mevkide yer aldığı anlaşılan, ancak günümüze ulaşmayan değirmenle Bursa'da üç dükkân sayıl-maktadır. Geyikli Baba Külliyesi şüphe-siz ki yüzyıllar boyunca birçok onarım ve tâdilât geçirmiştir. Ancak yapıların zaman içinde uğradığı bu değişiklikler tesbit edilememektedir. *Âşıkpaşazâde*, kendi döneminde (XV. yüzyılın ikinci ya-rısı) caminin ihya edildiğini belirtmekte-dir. Cami, türbe ve hamamın XIX. yüzyılın ikinci yarısı içinde onarım geçirdiği, bu arada caminin son cemaat yerinde kemerli açıklıkların kapatılarak kapı ve pencereye dönüştürüldüğü, ayrıca harim-in batı yönüne ikinci bir harimin ek-lendiği, hamamda da camekân kısmının yenilendiği anlaşılmaktadır. Cumhuriyet döneminin başlarında cami ile türbenin kible yönünde uzanan geniş hazîresi yok edilmiş, tekkelerin kapatılmasından son-ra muhtemelen aynı yıllarda çeşitli tek-ke birimleri de (derviş hücreleri, selâmlık, mutfak vb.) tarihe karışmıştır. 1958'de Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1963-1964'te Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu tarafından onarılan cami ile türbe gü-nümüzde bakımlı durumdadır. Cami as-

lî kullanımını sürdürmekte, türbe de zi-yarete açık tutulmaktadır. Öte yandan hamam da Babasultan köyüne hizmet vermektedir.

Tekkede meşihatın Geyikli Baba'dan sonra hangi tarikata intikal ettiği, yüz-yıllar boyunca burada kimlerin postnişin olduğu henüz açıklığa kavuşmamıştır. Şeyh mezarlarının bulunduğu hazîrenin ortadan kalkması ile bu hususları ay-dınlatabilecek en önemli deliller de tari-he karışmıştır. Ancak Gazâlî mahlaslı di-van şairi Deli Birader (ö. 942/1535) Ya-vuz Sultan Selim'den buranın şeyhliğini istemiş, arzusu uygun görülerek zâviye-ye tayin edilmiş, mahlasını da burada al-mıştır (*DîA*, IX, 135). Hazîreden geriye kalabilmiş olan ve türbede korunan iki mezar taşı ise Muhammed İbnü's-Şeyh Hacı Muhammed Edhemî ile (ö. 885/1480-81) Abdurrahman b. Mevlânâ Şü-câ'a (ö. 898/1492-93) aittir. Ekrem Hak-kı Ayverdi, *Bursa Kadı Sicilleri* arasın-da bulunan ve Şeyh Seyyid Mustafa'nın yevmî 8 akçe ile tekkenin meşihatına tayin edildiğini gösteren Şevval 994 (Eylül 1586) tarihli bir belgeden söz etmekte-dir. Bu arada Bursa ve İnegöl havalisi-nin yanı sıra başka yörelerde de (Erzu-rum, Sivas, Malatya, Konya, Adana, Biga) "Geyikli Baba dervişleri, Geyikli cemaati, Geyikli Baba Sultan cemaati" adlarında birçok zümrenin varlığı, menkıbelerle halkın hafızasına mal olan Geyikli Baba kültünün söz konusu tekkede ikamet eden dervişlerle sınırlı kalmadığı, Ana-dolu'nun çeşitli yerlerine yayılmış bulun-duğu tesbit edilmektedir.

Cami. Aynı zamanda tekkenin tevhid-hânesi olarak da kullanıldığı tahmin edi-len cami, doğudaki Orhan Gazi dönemi-ne ait, batıdaki XIX. yüzyılın ikinci yarısında eklenmiş olan iki bölümden olu-şur. Doğudaki bölüm düzgün olmayan kare planlı (yaklaşık 7,88 × 7,88 m.) ve kubbeli bir harimle bunun kuzeyindeki üç birimli son cemaat yerinden meyda-

Geyikli
Baba Camii
ve Türbesi -
Kestel /
Bursa

